

I/1087

**Działalność niepodległościowa oraz represjonowanie
zmarłego Zdzisława Halcewicza-Pleskaczewskiego**

Zdzisław Roman Halcewicz-Pleskaczewski s. Leona urodził się w Wilnie dn. 30 września 1922r. Do września 1939r. był na utrzymaniu ojca urzędnika DOKP Wilno. Gimnazjum i Liceum im. Adama Mickiewicza w Wilnie Zdzisław ukończył w czerwcu 1940r.

Zmarły w dn. 3 września 1993r. Zdzisław Halcewicz-Pleskaczewski działalność niepodległościową rozpoczął w grudniu 1940r. składając przysięgę organizacyjną do ZWZ przed płk. Nikodemem Sulikiem Komendantem Obwodu Wilno w obecności mjr Aleksandra Krzyżanowskiego zastępcy. Wówczas przybrał pseudonim "Szczur". Przydzielony do dyspozycji służby łączności komendanta Obwodu pełnił służbę kurjera i łącznika oraz organizował sieć komórek ZWZ m. inn. w m. Grodnie.

Po zajęciu m. Wilna przez Niemców w końcu czerwca 1941r. Zdzisław pozostaje nadal w dyspozycji Komendanta Okręgu ZWZ /później AK/ ppłk. Aleksandra Krzyżanowskiego i do lutego 1943r. pełni niebezpieczne zadania kurjera. Kilkakrotnie w mundurze armii niemieckiej i na fałszywych dokumentach kursuje na trasie Wilno-Warszawa pomiędzy Komendą Okręgu Wilno a Komendą Główną ZWZ-AK Warszawa. W zimie 1941 uczestniczy w akcji zbrojnej na urząd niemiecki zdobywając broń, pieczęcie, druki dla potrzeb organizacji. Wkrótce po tej akcji został aresztowany przez policję bezpieczeństwa "SAUGUMAS" w śledztwie torturowany następnie przebywał do lipca 1944r. w obozie koncentracyjnym w Prawieniszkach /Litwa/.

Powraca do pracy konspiracyjnej po ponownym zajęciu Wilna przez sowieckie okupanta. Nadmieniam, że Zdzisław w następstwie reorganizacji od lutego 1943r. do aresztowania pracował w sztabowej komórce legalizacji o kryptonimie "Kuznia" która wykonywała fałszywe dokumenty i druki dla ZWZ potem dla AK.

Legalizacja pracuje nadal tj. w okresie drugiej okupacji sowieckiej m. Wilno. Tą komórką kieruje p. por. Michał Worakowski ps. "Piotr" Zdzisław przyjął ps. "Zbys". Grupa pracowników legalizacji w niezwykle trudnych warunkach pracuje wykonując różne dokumenty najczęściej dla ukrywających się żołnierzy Armii Krajowej oraz działaczy niepodległościowych. /pracowane w ukrytej i zamaskowanej piwnicy zburzonej kamienicy/

We wrześniu 1945r. władze bezpieczeństwa b. ZSRR aresztowały wszystkich pracowników "Kuzni" likwidując jedną z ostatnich komórek organizacyjnych struktur AK Okręgu Wileńskiego. Aresztowanych podczas śledztwa więziono w gmachu Sądu Wojewódzkiego oraz w więzieniu Łukiszki.

W dniu 18 grudnia ogłoszono wyrok w imieniu Narodnego Trybunału Litewskiej Republiki Radzieckiej. Zdzisław został skazany na podstawie art. 58 par. 1 i 2 na 10 lat pobytu w poprawczych obozach pracy plus na 5 lat pozbawienia praw politycznych. Skazano za działalność zbrojną przeciwko Armii Radzieckiej w okresie trwania wojny.

Reprezentowanie przez władze bezpieczeństwa b.ZSRR

a/ od stycznia 1946r. do lipca 1947r. przebywał w obozie Książ-Pogost w Komi ASER gdzie pracował w kopalni węgla. W związku z dużą śmiertelnością więźniów decyduje się na ucieczkę - rozbija wartownika następnie błodzi przez kilka tygodni w tajdze. Otoczony przez wojska t.zw. "Ochrazy" nie poddaje się ostrzeżeniu ze zdobytej broni. Ranny w prawą rękę i w nogi po podleczeniu staje ponownie przed sądem. Otrzymuje wyrok skazujący na dalsze 25 lat pracy w obozach zaostrzonym regulaminie plus 10 lat pozbawienia praw./zastosowano art.59 par.3 i art.58 par.14 za ucieczkę z obozu i opór zbrojny/.

Zdzisława Halcewicza -Pleskaczewskiego skierowane do łagrów napółnoc, do kopalni znajdujących się na terenie KOMI, KOLYNY, MAGADANU. Pracował jedną ręką, prawa nie została nigdy wyleczona.

Miejsca pracy przymusowej z tyt. skazania :

- od stycznia 1946r. do lipca 1947r. Książ-Pogost Komi ASRR kopalnia
- od sierpnia 1947r. do stycznia 1948r. obóz na t.n.6-tym. Kilometrze k/Iżny
- od lutego 1948r. do października 1948r. szpital obozowy wychudzenie oraz leczenie ran. Pod koniec pobytu był lekarzem - znał łacinę.
- od listopada 1948r. do maja 1949r. łagry na KOLYME , kopalnie węgla w Nachotca i Tajszet.
- od czerwca 1949r. do kwietnia 1952r. KOLYMA rejon Magadan kopalnie rud złota
- od maja 1952r. do grudnia 1955r. kopalnie na Magadanie im. "Budzionnego" i im. "Bielowa" pracuje jako elektryk

b/ Zwolnienie z łagru pobyt na zsyłce

W następstwie amnestii zmniejszono Zdzisławowi wyrok do 10-u lat i w końcu grudnia 1955r. zwolniono z obozu. Następnie przebywał w osiedlu kopalnianym Bielwa i od stycznia 1956r. do kwietnia 1956r. pracował nadal w kopalni polskiej w rejonie Uść - Onczug na Magadanie.

Następnie Zdzisław udał się do Moskwy / 12 tys.km./ gdzie przez kilka tygodni wyciskał na potwierdzenie polskiego obywatelstwa i na zezwolenie na powrót do Polski. Granicę b.PRL. przekroczył w dniu 13 czerwca 1956r. na stałe zamieszkał w Gdańsku.

Powyższe informacje są potwierdzone oryginalnymi dokumentami, opracowaniami pt. "Legalizacja", oświadczeniami świadków oraz listami p. Jadwigi Halcewiczy-Pleskaczewskiej do syna jak również w formalnych odpowiedziach Konsulatu PRL w Moskwie, PCK Warszawa, MSW Warszawa dot. poszukiwań wywiezionych do łagrów p. Leona Halcewiczy-Pleskaczewskiego/ojca/ oraz syna Zdzisława.

powyższe dane opracował:

Julian Halcewicz-Pleskaczewski
brat zmarłego

Warszawa, dn. 3 listopada 1955r.

Najdroższa Mamuniu! 3.10.1955r.
 Od niedługoż one je otrzymałam od Ciebie
 już dwa listy, adresowany mamie i Janeczek.
 Wyobrażasz sobie że tyścia one na mamie
 wstąpiły. Prosto - rudno mi czasem miśnię,
 że przede mną przysłałaś dwa listy,
 listy z taką tajemnicą i taką beznadziejnością,
 tyle lat wyjechała. Prosto dziwnie jest,
 w czasie których wiele przeżyłam, ale zawsze,
 najbardziej bolesną była dla mnie świadomość,
 że mój los jest stałą przyczyną mojej
 Tefi, która miała prawo oczekiwać na
 szczęście szczęśliwej i spokojnej starości u boku
 swoich synów, praw do życia całym swoim ży-
 ciem, którym było drugą, bezmierną ofiarą
 dla dzieci. Wszakże w krótkim przypomnieniu
 sobie całe życie i to, co było o mamie
 list, o mamie wyobrażam i wyobrażam.
 Już w dzieciństwie myśli o mamie, o mamie,
 że już ona sama wyobrażam i wyobrażam.

małże ~~prze~~ małżonki zgię pomyślnym życiem
wspieraniem kochanej odmówił się od wszelkiego
wzrostu dla nas. W dzieciństwie - ja wam
Two serce swoje niewyobrażam, jak się zdało.
To choroba; w młodości - byłam przygnębiona
z powodu strachu o los przetrwania, która wyła
ciła z gniazda w czasie burzy; dzieci - Two
serce - ciągle krowie się oddawa, bo ja tak
od siebie dala i los mój przedstawiam
sobie w najgorzejch okolicznościach. Cóż Two tu
nie, historia ciągle zmieniająca serce. Nie tak
długo żyje nie może i nie będzie. Przy.
Młodości, - chociaż w starości jedynie szczęście.
widzi się około siebie sucho dłoń i wzmianki, stawa
jąca się młodość troski - dać ci powiniem.
Cóżkolwiek to przygnębienie, które może tak dłu
go oddziaływać od siebie i serce nasze go spó
wodzi widzenie się siebie. W młodości
nie przepadła w linii przetrwania. I od
mojej śmierci się oddzieliła - ja żyję

dotować się w faktycznym stanie rzeczy.
Chciałoby się wiedzieć bardzo o
Wasmym trybie, ale wiadomości są tu
bardzo uogólnione i nie ma
cierpliwie oczekiwać odpowiedzi. Niepewni
bowiem jesteśmy i nie mogąśmy przewidzieć, dlaczego
oni nie są w stanie z tego powodu. Przeciwnie
jednym powinnym być trudnym i zbyt samotnym.
Napisać mi, oczywiście, i jednocześnie
Ponieważ stawać się o wyjazd mogą się ra-

trudno znaleźć literatury, najlepiej Niekłan
Stawickiego i Sienkiewicza, lub innych klasycznych,
a także współczesnych autorów. Bardzo literatury
nie będzie od razu.

Wojciech Mianin! Jeśli coś dopomógł
nam dzięki współczesnym ludziom i ich odrodzić
to i pomóż nam się spotkać. To jest
niezwykle ważne, i oczywiście czekać na
Niekłan. Oczywiście, nie ma
dotychczas

... tyje olecie. Ona ci pomoze w staraniach
o mnie i bardziej szczegolowo poinformuje cie
o tych formalnych przyrzeczeniach. Latwiej
przebadajac mi tymczasem przyjedac do siebie
na twojej stronie ten rozprzetany bar-
dzo energiczny starania i byc moze dobie-
sz sie pozbawionych rezultatow nawet wzajemnie
od Was. Wiele nad mami wywaranie sie
rozpozadza, a graniczne stanowiska stopniowo
rozprzetaja w naszych dluzach jak do tyja,
do miedzy na najwyzszym poziomie. Celowo-
wosci i narazenie omylajacym. Metody
staje sie coraz bardziej wedlug.

W jedynce co mnie teraz niepokoi, Najdro-
sza Mamusia, to Twoje zdowanie o ktorym
pismie mi bardzo malo. Nie wiedzial nigdzie
przyznawac najgorzej i dlatego prosze cie
najbardziej dotadnie o stanie swego zdowania,
tylko bardziej, nie je i jeszcze bardziej
o niezdecydowanie kulturalnie miedzy ^{mozym} (cor-

PRZYSIĘGŁY

języka rosyjskiego i litewskiego

Obwód Litewski, powiat Giedai

mgr Helena Pleška

Wileńsk-Wielki, ul. Brzozowa 9-BF

I/1087

Uwierzytelnione tłumaczenie oryginału dokumentu
sporządzonego w języku rosyjskim.

ZSRR. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Zarząd Poprawczych
 Obozów Pracy "AW-65". Dnia 16 grudnia 1955 r. - - - - -
 GE Z a ś w i a d c z e n i e Nr 025026. - - - - -
 Wydane obywatelowi Romanowi - Zdzisławowi P l e s k a -
 c z e w s k i e m u synowi Leona, urodzonemu w 1922 roku,
 narodowości - Polak, urodzonemu w Wilnie, Litewska SRR
 na dowód, że przebywał w więzieniach MSW od dnia 6 wrześ-
 nia 1945 roku do dnia 16 grudnia 1955 roku, skąd został
 zwolniony przedterminowo, na podstawie orzeczenia Trybu-
 nału Wojskowego Białomorskiego Okręgu Wojskowego z dnia
 18.10.1955 r. z art. 59-3 KK RFSRR karę obniżono do 10 lat
 Poprawczych Obozów Pracy z pozbawieniem praw obywatelskich
 na lat 5, z zastosowaniem zaliczenia dni roboczych i
 "Regulaminu o paszportach" . - - - - -
 Uduje się do miejsca zamieszkania -----
 Naczelnik Obozu / kolonii, więzienia/ "AW-65" : / podpis
 nieczytelny/ Skrebijew. Naczelnik Wydziału /jednostki/:
 /podpis nieczytelny/ Nikitienko . - - - - -
 /Fotografia właściciela zaświadczenia z odciskiem okrąg-
 łej pieczęci urzędowej z godłem państwowym ZSRR i nadru-
 kiem w otoku : " Ministerstwo Spraw Wewnętrznych ZSRR -
 Zarząd POP - AW - Wydział Obozowy AW-56" . - - - - -

Przysięgły
 języka rosyjskiego i litewskiego
 Sędzi Wojskowy
 poświęca
 tłumaczenie
 w języku rosyjskim

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

PRZYSIĘGŁY
 mgr Helena Pleška
 WILEŃSK-WIELKI

I/1087

СССР

147

Форма А

МИНИСТЕРСТВО
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

ГЕ

УПРАВЛЕНИЕ
И.Т.П. "АВ-65"

СПРАВКА № 025026

16 декабря 1955 г.

Выдана гражданину(ке) Блескаге великому
Рошану-Зуеишаву Леоновичу
год рождения 1922 национальность полян
уроженцу(ке) г. Вильнюс Литовской ССР

..... в том, что он(она)
содержался(ась) в местах заключения МВД с 6 сентября 1945 г.

по 16 декабря 1955 г., откуда освобожден(а)
досрочно, определением Воен. трибуналы
Беломорского Воен. Ок. от 18.10.1955 г.
по ст. 59-3 УК рефер срок снижен до
10 лет ИТЛ с т.п. на 5 лет с отсрочке
нием зачетов работы дней
"и пожелания о паспорте"

Следует к месту жительства
(город, село,
район, область)

Начальник лагеря АВ-65" (Скребнев)
(колони, тюрьма) (подпись)
Начальник отдела
(части) (подпись)
Сидоров (Никитенко)
М. П.

147

Выдано денег на питание в пути нет

(прописью)

Выдан билет на проезд до ст. нет

железной дороги стоимостью руб.

или деньги на билет в сумме нет.

(прописью)

Начальник финчасти

М. В. С.
(подпись)

Подпись освобожденного

Мерен билет

Угольная

г. Вильнюс

26-75

509-20

536-45

1945 г. 28

16-2-45
Ф. М.

PL. 60 CZERWONY KRZYŻ
Biuro Sekcji Informacji
Warszawa, Mokotowska 14

B.Inf.III/O

Warszawa, dnia.....!.....1958r.
Mokotowska 14.

Ob. Jadwiga Pleskaczewska

W r o c ł a w
ul. Mickiewicza 39 m.4

W związku z osobistym zgłoszeniem Pani z dnia 30.IV. 1957r. w sprawie poszukiwania ob. PLESKACZEWSKIEGO LEONA s. Józefa i Anieli ur. 18.IV. 1897r. uprzejmi informujemy, że nie mamy żadnych podstaw i możliwości do rozpoczynania nowych poszukiwań w/wym.

Radziecki Czerwony Krzyż pismem z dn. 5.III. 1956r. za-
wiadomił nasze Biuro, że poszukiwania ob. Pleskaczewskiego Leona
dały wynik negatywny. Powyższą wiadomość przesłaliśmy Pani dnia
27.IV. 1956r.

Ponieważ rezultat poszukiwań w/wym. ob. Pleskaczewskie-
go Leona przeprowadzonych na terenie ZSRR w 1956r. przyjmujemy
jako definitywne załatwienie sprawy, zatem z przykrością uprzejmi
~~informujemy~~ komunikujemy, że odpowiedź nasza z dn. 27.IV. 1956r.
jest ostateczna w chwili bieżącej.

M.K.

Kierownik Sekcji.

I/1087

СССР

Выдан паспорт серии III-T № 546236

Министерство Внутренних
Дел

27 15 1956 г.

Видом на жительство служить не может

Омчакскому
поселковому отделению милиции
Тенькинского р-на, Магаданской области

УПРАВЛЕНИЕ МВД
МАГАДАНСКОЙ ОБЛАСТИ

СПРАВКА

Гражданин(ка) Александровский
Роман-Здислав Леонович

"25" апреля 1956 г.
№ 19/315

1922 года рождения, уроженец г. Вильнюс,
Литовской ССР, поляк, гр.ч. ССР

г. Магадан.

(место рождения, национальность, гражданство)

осужденный(ая) "12-14 декабря" 1945 года по ст. ст. 58-1а, 58-11,
59-3 УК ЧССР освобожден(а)

дальнейшего нахождения в ссылке: ~~на территории~~ "25" апреля 1956 г.

на основании приказа Генерального Прокурора СССР, МВД СССР и КГБ при
СССР от 19 марта 1956 года.

М. П.

Начальник отдела УМВД
Магаданской области

М. П. Минаков

Заказ 87

J/1089

